

ÚŘAD PRO DOHLED NAD DRUŽSTEVNÍMI ZÁLOŽNAMI

Revoluční 19, 110 15 Praha 1

# ZPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ

ÚŘADU PRO DOHLED NAD DRUŽSTEVNÍMI  
ZÁLOŽNAMI

**ZA ROK 1999**

Předkládá: Praha, 19-VII-2000

Ing. Ivo Vrzal

ředitel Úřadu pro dohled

nad družstevními záložnami

## Obsah

### **I. Úvod**

### **II. Popis stavu sektoru ve sledovaném období**

- 2.1. Vývoj sektoru peněžního družstevnictví
- 2.2. Stav sektoru peněžního družstevnictví v roce 1999
- 2.3. Trendy v peněžním družstevnictví v roce 1999
- 2.4. Předpokládaný budoucí vývoj peněžního družstevnictví

### **III. Činnost Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami ve sledovaném období**

- 3.1. Úřad pro dohled nad družstevními záložnami
- 3.2. Organizační struktura Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami
- 3.3. Kontrolní činnost Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami v roce 1999
- 3.4. Opatření Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami vydané v roce 1999
- 3.5. Nedostatky v činnosti družstevních záložen

### **IV. Činnost Zajišťovacího fondu družstevních záložen**

- 4.1. Organizační struktura Zajišťovacího fondu družstevních záložen
- 4.2. Příjmy Zajišťovacího fondu družstevních záložen

# I.

## ÚVOD

Tento materiál je zpracován Úřadem pro dohled nad družstevními záložnami (dále jen "Úřad") v souladu s ustanovením § 24 odstavce 3 zákona 87/1995 Sb. ve znění zákona 100/2000 Sb. Základním cílem tohoto dokumentu je podání obecné zprávy o vývoji sektoru spořitelních a úvěrních družstev (dále jen "družstevní záložna") v průběhu roku 1999, o činnosti Úřadu v tomto období a o očekávaném vývoji sektoru v budoucnosti a uvedení účetní závěrky Úřadu včetně zprávy auditora za daný rok.

Rok 1999 byl bezesporu rokem, kdy došlo k významné přeměně družstevního peněžnictví. Zatímco v průběhu prvních tří čtvrtletí docházelo k enormnímu růstu sektoru, a to jak ve smyslu růstu počtu občanů, kteří se účastnili družstevního peněžnictví svým členstvím v jednotlivých družstevních záložnách, tak i v růstu samotných družstevních záložen daným celkovou výší vkladů.

Zatímco růst bankovního sektoru měřený růstem veškerých vkladů ve srovnání s rokem 1998 dosahoval 0,3%, respektive růst vkladů fyzických osob byl ve výši 1,6%, za stejné období zaznamenal sektor družstevních záložen růst vkladů o 133%.

Růst sektoru družstevních záložen však nebyl způsoben normálním vývojem, avšak z valné části krátkodobou obchodní politikou jednotlivých družstevních záložen. Toto mělo za následek významné porušení jejich ekonomické stability, což v některých případech, zejména u největších a nejvýznamnějších družstevních záložen, vedlo k jejich faktickému ekonomickému kolapsu.

Daný vývoj byl do značné míry způsoben skutečností, že v průběhu celého roku 1999 zůstával v platnosti původní zákon 87/1995 Sb. Na základě tohoto zákona Úřad nedisponoval dostatečnými pravomocemi, které by mu umožnily vykonávat reálný dozor a přijímat rozhodnutí, kterými by bylo možno detekovat a následně řešit problémy jak sektoru jako takového, tak jednotlivých družstevních záložen. Zároveň výše uvedená legislativní úprava v některých ustanoveních přímo umožňovala ty činnosti družstevních záložen, které se prokázaly za ekonomicky nejproblematičtější – jako např. ničím neomezené vyvádění majetku a finančních prostředků družstevní záložny do Úřadem nekontrolovatelných dceřiných společností.

Výše uvedená situace se významně změnila až přijetím zákona 100/2000 Sb. v roce 2000.

## II.

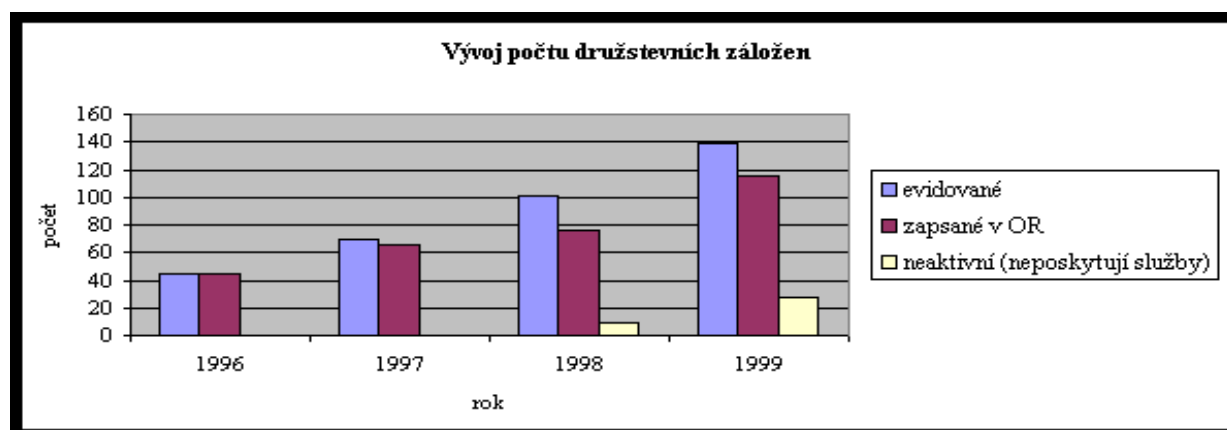
# Popis stavu sektoru ve sledovaném období

### 2.1. Vývoj sektoru peněžního družstevnictví

Od 1. ledna 1996, kdy nabyl účinnosti zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, jež umožnil obnovení peněžního družstevnictví v České republice, uplynuly více než 4 roky. Peněžní sektor v České republice obohatilo 139 družstevních záložen, které k 31.12.1999 sdružovaly téměř 127 000 členů a spravovaly více než 10 mld.Kč vkladů – viz níže tabulka č. 1 a grafy č. 1 a 2.

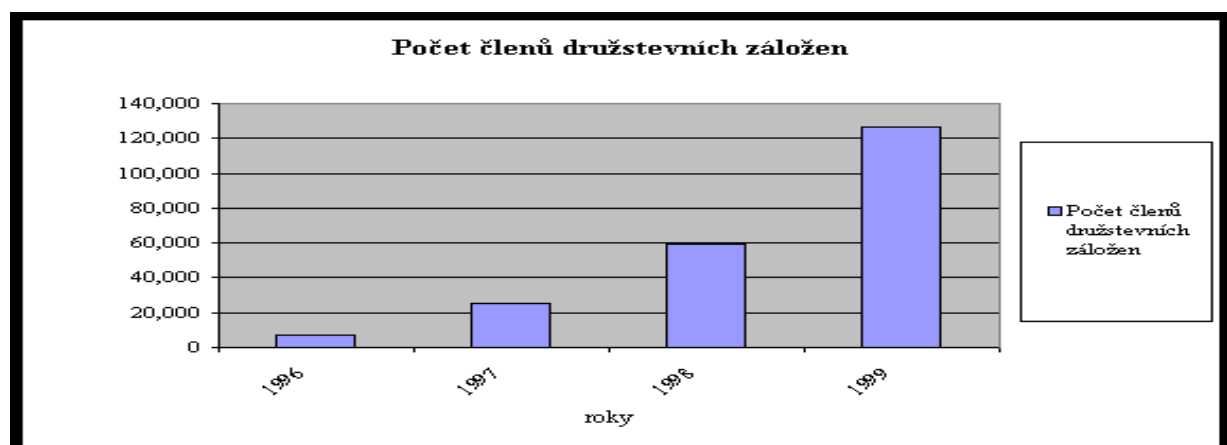
**Tabulka č. 1**

Období	Evidované DZ	DZ zapsané v OR	Počet členů	Vklady
1996	45	45	7 092	176 201 000 Kč
1997	69	66	25 160	1 267 196 000 Kč
1998	101	76	63 301	4 484 636 000 Kč
<i>31.12.1999</i>	<i>139</i>	<i>116</i>	<i>126 486</i>	<i>10 450 860 000 Kč</i>



**Graf č. 1**

**Graf č.2**



Celkové množství vkladů k ultimu roku 1999 vzrostlo o 133% v porovnání s rokem předcházejícím, přičemž průměrný vklad členů z hodnoty roku 1998 dosahující 70 846,- Kč.

vzrostl na úroveň 82 625,- Kč. Pro porovnání celkové množství vkladů fyzických osob v celém bankovním sektoru zaznamenalo za stejné období růst o 1,63%.

Zhruba 15% z celkového objemu vkladů poskytly družstevní záložny členům ve formě úvěrů, 16% bylo investováno přímo v dceřiných společnostech a přibližně 20% vkladů bylo alokováno v hmotném a nehmotném investičním majetku a dalším majetku využívaném pro potřeby družstevních záložen. Dalších přibližně 30% vkladů bylo převedeno zejména do dceřiných společností, a to ve formě záloh, prodeje majetku s odloženou splatností či jiným způsobem. Přibližně 10% zdrojů měly záložny uloženy u jiných finančních institucí (banky a ostatní družstevní záložny).

Podobně jako v předcházejícím roce, objem vkladů členů i jejich počet zaznamenal v roce 1999 vysoký nárůst a to zejména v prvních třech čtvrtletích roku (viz tabulka č.2 a graf č. 3).

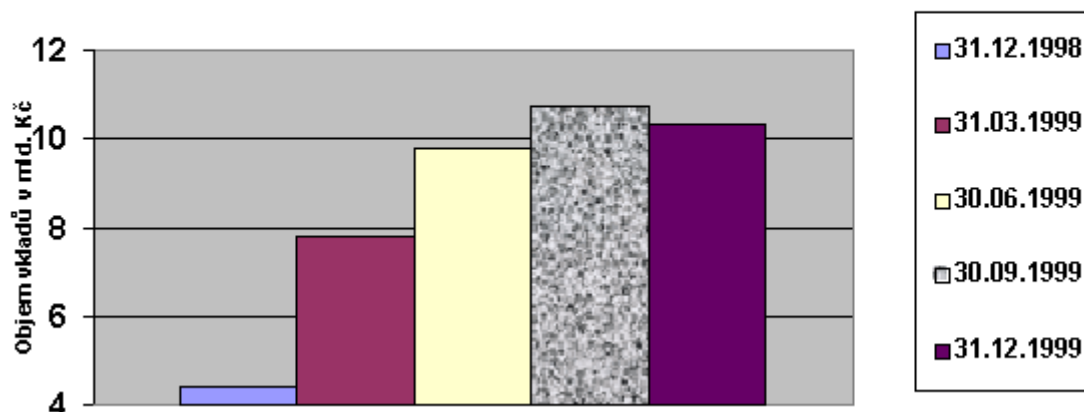
**Tabulka č.2 Objem vkladů v sektoru v roce 1999**

Období	Evidované DZ	DZ zapsané v OR	Počet členů	Vklady (mil.Kč)	Investice (mil.Kč)
31.12.1998	101	76	63 301	4 485	650
31.3.1999	108	86	87 927	7 888	1 248
30.6.1999	119	100	111 683	9 851	1 570
30.9.1999	127	108	119 257	10 797	2 362
<b>31.12.1999</b>	<b>139</b>	<b>116</b>	<b>126 486</b>	<b>10 451</b>	<b>1 718</b>

Údaj o investicích ve výše uvedené tabulce představuje celkovou výši alokace prostředků do cenných papírů a vkladů do podniků. Hlavní vliv způsobující významný pokles hodnoty investic k 31.12.1999 je představován tvorbou opravných položek u družstevních záložen v nucené správě.

**Graf č. 3**

**Vývoj objemu vkladů v družstevních záložnách v roce 1999**



## 2.2 Stav sektoru peněžního družstevnictví v roce 1999

Přes 70% z družstevních záložen zapsaných do obchodního rejstříku poskytovalo svým členům alespoň určitý rozsah činností, jenž dovoloval zákon, tedy především přijímalo vklady a poskytovalo úvěry.

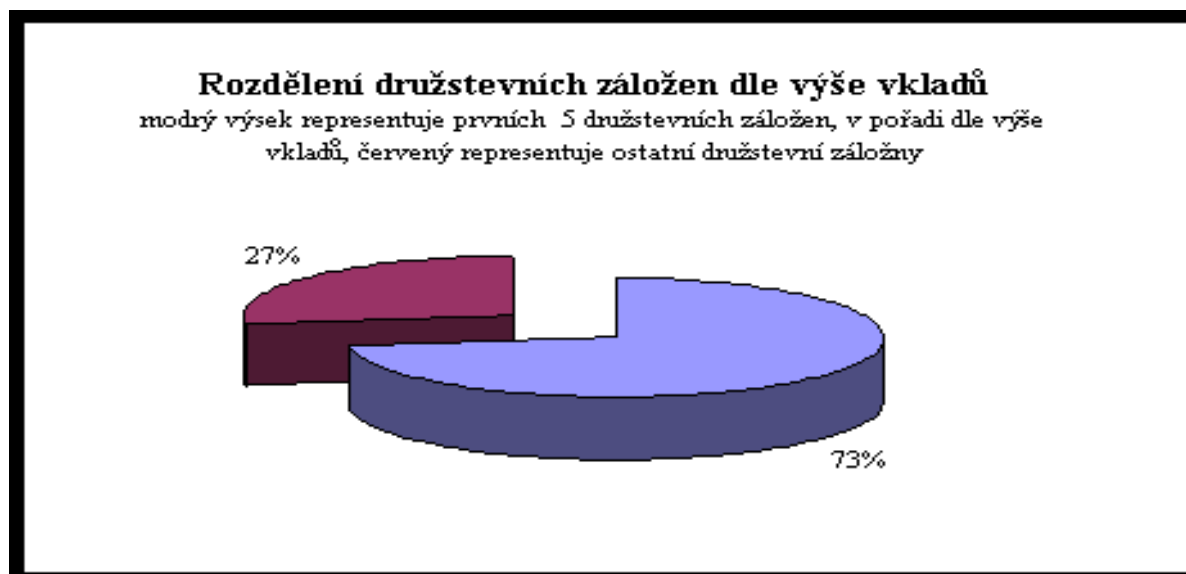
K 31.12.1999 probíhala likvidace Východočeské družstevní záložny, Družstevní záložny Včela a 1. Třineckého spořitelního a úvěrního družstva, 5 družstevních záložen nevykazovalo žádné aktivity déle než rok. K témuž datu dále byly v nucené správě I. Družstevní záložna, Družstevní stavební záložna Praha, Živnostenské Spořitelní a Úvěrní Družstvo a pěti družstevním záložnám bylo uloženo rozhodnutí o zákazu a omezení vybraných činností (Rodinná záložna, spořitelní a úvěrní družstvo, "Českomoravská družstevní spořitelna – spořitelní a úvěrní družstvo", Doudlebská družstevní záložna, Živnostenská družstevní záložna, MAVEL-družstevní záložna BRNO) viz tab. č.3. V průběhu roku 1999 byla uvalena nucená správa v České národní záložně, spořitelním a úvěrním družstvu, která byla ukončena v září téhož roku.

**Tabulka č.3 Data o sektoru k 31.12.1999**

<b>celkový počet DZ</b>	<b>139</b>
Rozdělení dle stavu - zapsáno v OR	<b>116</b>
- DZ v nucené správě	<b>3</b>
- DZ v zákazu činnosti včetně nucených správ	<b>8</b>
- počet členů	<b>126 486</b>
- celkový objem vkladů	<b>10,450,860,000,--Kč</b>

Mezi jednotlivými aktivními družstevními záložnami byly značné rozdíly v objemu vkladů a počtu členů. Nejmenší družstevní záložny měly mezi 30 až 50 členy s celkovými vklady pod 1 000 000 Kč. Na druhé straně pět největších družstevních záložen obhospodařovalo více než 73% trhu s objemem vkladů 7,9 mld. Kč a téměř 86 000 členy - viz graf č. 4.

### Graf č.4



Z pohledu regionální struktury zcela jednoznačně dominuje co do počtu družstevních záložen ale i co do objemu vkladů pražský region spolu s jihomoravským a severomoravským krajem viz tabulka č.4.

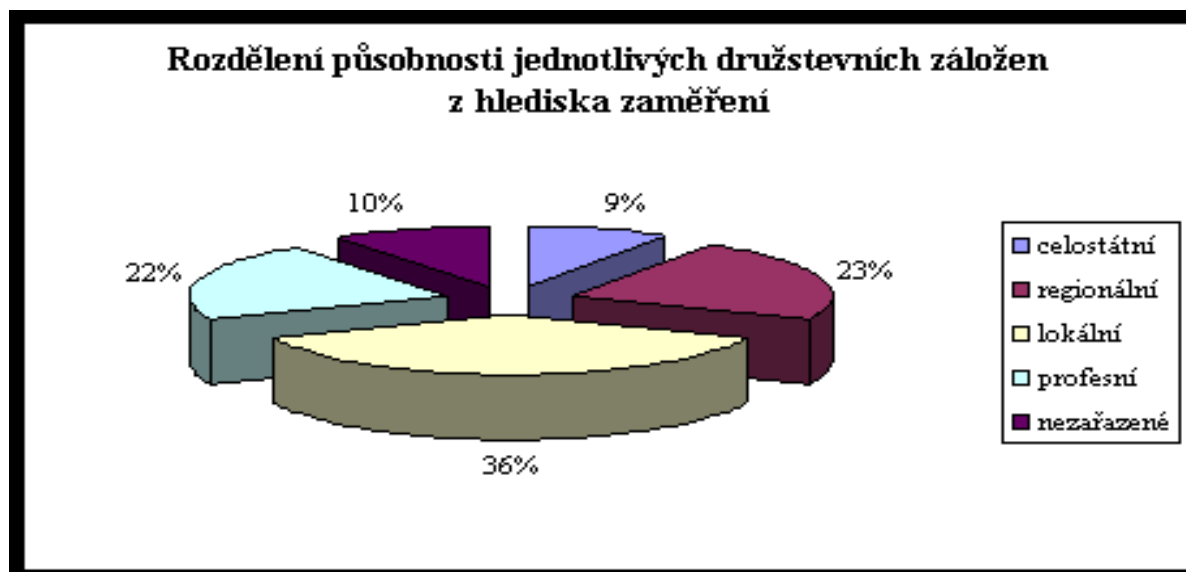
**Tabulka č.4 regionální struktura k 31.12.1999 u aktivních DZ**

PRAHA	21
Středočeský kraj	4
Jihočeský kraj	3
Západočeský kraj	1
Severočeský kraj	1
Východočeský kraj	12
Jihomoravský kraj	20
Severomoravský kraj	19
CELKEM	81

Výše popsaná situace vyplývala z rozdílného pojetí peněžního družstevnictví. Určitá část družstevních záložen ve svých aktivitách navázala především na předválečné tradice kampeliček a sdružily tedy menší počet členů, které spojovala určitá regionální, profesní či jiná vazba. Tato vazba a ztráta anonymity snižovala a snižuje nebezpečí jistých negativních vlivů, umožnila větší vliv členů na rozhodování o vývoji záložny, avšak na druhé straně vyvolala nebezpečí nedostatečné odbornosti jejich vedoucích představitelů.

Velké družstevní záložny se svým charakterem podobaly spíše bankám. Vytvářely zpravidla celorepublikovou síť poboček a oslovily široké spektrum potencionálních členů - viz graf č. 5.

**Graf č. 5**



### 2.3. Trendy v peněžním družstevnictví v roce 1999

V druhé polovině roku 1999 se po přibrzdění a následném zastavení resp. poklesu vkladů v plné nahotě odкрыly problémy sektoru peněžního družstevnictví. Vlivy, které způsobily ztrátovost jednotlivých družstevních záložen, lze shrnout následovně:

1. Špatná či nedostatečná úroveň ekonomického řízení družstevních záložen a to hlavně ve smyslu:
  - a. nepřiměřené výše úrokových sazeb vkladů s porovnáním s výnosy z jejich alokace,
  - b. nepřiměřených nákladů na reklamu a propagaci,
  - c. pořízování neúměrně nákladných majetků pro účely záložny samotné,
  - d. alokace zdrojů do vysoce rizikových aktiv, zejména poskytování nekvalitních vysoce rizikových úvěrů.
2. Nedostatečná legislativní úprava sektoru družstevního peněžnictví před přijetím zákona č. 100/2000 Sb., umožňující družstevním záložnám:
  - a. vyvádění majetku a finančních prostředků zejména na dceřiné společnosti, které se obvykle vystavovaly nepřiměřenému riziku,
  - b. neomezený vstup do odvětví,
  - c. neadekvátní správou majetku, danou neexistencí závazných předpisů stanovujících družstevním záložnám elementární principy obezřetného podnikání,
  - d. delegování rozsáhlých kontrolních funkcí na členskou základnu družstevní záložny.
3. Činnost členů statutárních orgánů družstevních záložen, které si v současné době vyžaduje intenzivní spolupráci s orgány činnými v trestním řízení.
4. Nedostatečně důrazné vyžadování plnění zákona ze strany Úřadu po družstevních záložnách a zároveň v některých případech přijímání nedodatečně důrazných nápravných opatření.

Špatná struktura aktiv vyústila u většiny družstevních záložen v potřebu vytvářet abnormálně vysoké opravné položky ke krytí rizik spojených s těmito aktivy, což mělo významný negativní dopad do jejich hospodaření. Rozhodující část tvorby opravných položek souvisela s dceřinými společnostmi, které do 1.5.2000 nepodléhaly dohledu Úřadu.

Zjištění skutečného stavu, jež je předpokladem pro kontrolní činnost Úřadu, byla ztěžována skutečností, že v řadě případů evidence družstevních záložen vykazovala závažné nedostatky, přičemž v řadě případů dokonce nesla znaky úmyslného zkreslování a zakrývání skutečného ekonomického stavu.

Po zohlednění skutečného stavu majetku, které se uskutečňuje především v družstevních záložnách, na které Úřad uvalil nucenou správu, bude ztráta sektoru za rok 1999 minimálně ve výši 6 mld. Kč, z čehož ztráta bez vlivu tvorby opravných položek dosahuje cca. 1,6 mld. Kč.

Předpokládaná minimální výše ztráty sektoru vychází jak z již dostupných auditovaných výsledků hospodaření družstevních záložen, tak i Úřadu dostupných zpráv o probíhajících auditech u zbývajících družstevních záložen.

Ke konci roku 1999 bylo omezeno či zastaveno nakládání vkladatelů s vklady v objemu více než 8 mld. Kč, což je téměř 80% celkového objemu vkladů. Tato situace postihla především větší družstevní záložny.

Shora uvedené poznatky samozřejmě nelze zobecňovat na všechny družstevní záložny.

## **2.4 Předpokládaný budoucí vývoj družstevního peněžnictví**

Při prognózování předpokládaného uspořádání družstevního peněžnictví je nutné vycházet ze současného stavu v sektoru a z požadavků vyplývajících z budoucího členství v EU.

Při zohlednění současného stavu lze konstatovat, že problémy, které vznikly u velkých družstevních záložen, iniciovaly proces radikální přeměny celého sektoru. Po ukončení této etapy lze předpokládat, že sektor bude mít jinou strukturu, jiné zaměření, jinou úroveň nabídky služeb, realizaci zásadních interních změn v družstevních záložnách (personální změny, snižování režijních nákladů) a rozšíření úlohy Úřadu vyplývající z nově delegovaných pravomocí a nové koncepce výkonu dohledu. Neméně významný bude přístup veřejnosti k družstevním záložnám, který je logicky poznamenán nedůvěrou, jež je založena na zkušenostech nabytých v rámci procesu konsolidace sektoru. Sektor pravděpodobně zaznamená pokles objemů vkladů, úvěrů, bilanční sumy na úroveň z roku 1998 či nižší..

V průběhu tohoto období však bude nutné definovat "systém", ve kterém by družstevní peněžnictví mělo fungovat. Tento systém bude kompatibilní s direktivami EU upravujícími sektor úvěrových institucí.

Vycházejíce z předpokladů a přirozeného zaměření družstevního peněžnictví, lze charakterizovat budoucí model uspořádání jako soustavu, která se skládá z mnoha vzájemně provázaných prvků, která je zvenčí chápána jako celek a má svou samostatnou právní úpravu.

Jednotlivé družstevní záložny budou pravděpodobně pouze zprostředkovávat finanční služby pro zastřešující instituci nebo budou alternativně dokonce její součástí. Nelze ani vyloučit přenesení pravomocí Úřadu na jinou instituci.

Soustavami, které odpovídají výše uvedenému, jsou např. systémy Raiffeisen (Rakousko, SRN), Crédit Mutuel (Francie), Rabobank (Nizozemí) nebo Desjardins (Kanada-Québec).



Kromě výše uvedených dlouhodobých strukturálních výhledů je však třeba zmínit i dopady dané novelizací zákona č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstvech (dále jen "zákon"), která byla provedena přijetím zákona č. 100/2000 Sb.. Ta vede k významnému upravení rozsahu činností jak samotných družstevních záložen, tak i Úřadu. Novelizace zároveň vytváří předpoklady pro vznik ekonomicko-finančních pravidel a ukazatelů družstevních záložen v rámci právních předpisů vydávaných Ministerstvem financí na návrh Úřadu. V souladu s tímto Úřad bezodkladně vypracoval návrhy právních předpisů definujících oblast likvidity a platební schopnosti, kapitálové přiměřenosti a úvěrové angažovanosti a předal je Ministerstvu financí ČR tak, aby tyto mohly vstoupit v platnost do konce roku 2000. Další právní předpisy vztahujících se k oblasti klasifikace pohledávek, tvorby opravných položek a ke stanovení obsahu výročních zpráv se ze strany Úřadu připravují. Předpokládá se, že zmíněné návrhy právních předpisů Úřad Ministerstvu financí ČR předloží do konce roku 2000.

V návaznosti na výše uvedenou novelizaci zákona Úřad v zákonné lhůtě udělil povolení k podnikání 93 družstevním záložnám, které splnily novelou stanovené podmínky. Dále Úřad započal ověřování bezúhonnosti a odborné způsobilosti osob zvolených do orgánů družstevních záložen a průběžně kontroluje narovnání družstevních záložen s ustanoveními zákona v platném znění. Úřad rovněž komplexně modifikoval své činnosti tak, aby docházelo k plnému využití nově stanovených oprávnění.

Novelizace společně s výše uvedenými návrhy právních předpisů vytváří podmínky pro provedení jednoznačného kvalitativního členění družstevních záložen na tzv. dobré a problematické. Toto hodnocení je však reálně proveditelné až po přijetí předmětných právních předpisů. Uvedená klasifikace družstevních záložen bude zejména důležitá pro zvýšení transparentnosti sektoru peněžního družstevnictví a lepší orientaci jeho účastníků.

## **III.**

# **Činnost Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami ve sledovaném období**

### **3.1 Úřad pro dohled nad družstevními záložnami**

K 1.1.1999 zaměstnával Úřad 5 osob. K ultimu roku 1999, tedy v období propuknutí krize v sektoru, Úřad disponoval 15–ti pracovníky ve stálém pracovním poměru, z nichž 3 byli pověřeni výkonem funkce správce nucené správy, nedostatečným technickým a prostorovým vybavením.

Za účelem řešení probíhající krize sektoru přijalo nové vedení Úřadu inovovaný koncept výkonu dohledu, který je založený na maximálním využití svěřených pravomocí. Tyto, jak bylo uvedeno shora, byly významně posíleny zákonem č. 100/2000 Sb., a to za účelem snížení pravděpodobnosti opakovaného vzniku problémů, jež se naplno projevíly.

Úřad v rámci prevence obezřetného podnikání připravil návrh právních předpisů upravujících základní pravidla ekonomického chování družstevních záložen

Implementace shora uvedených opatření si vyžádala personální a technické dovybavení Úřadu, jež však stále pokračuje.

### 3.2 Organizační struktura Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami

<b>ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ÚŘADU K 1.1.1999</b>	
<b>ŘEDITEL</b>	Ing. Petr Procházka (do 10.11.99)
<b>EKONOMICKÝ ODBOR</b>	Ing. Lukáš Hampl
<b>KONTROLNÍ ODBOR</b>	Ing. Stanislav Růžička
<b>ODBOR PRÁVNÍ A STYKU S VEŘEJNOSTÍ</b>	Zdeněk Ludvík
<b>ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ÚŘADU K 31.12.1999</b>	
<b>ŘEDITEL</b>	Ing. Ivo Vrzal (od 11.11.1999)
<b>EKONOMICKÝ ODBOR</b>	Ing. Lukáš Hampl (od 1.1.2000 Ing. Petr Šerák)
<b>KONTROLNÍ ODBOR</b>	Ing. Stanislav Růžička (od 1.1.2000 Ing. Lukáš Hampl)
<b>ODBOR PRÁVNÍ A STYKU S VEŘEJNOSTÍ</b>	Zdeněk Ludvík (od 1.1.2000 Mgr. Pavel Robek)

### 3.3 Kontrolní činnost Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami v roce 1999

Kontrolní činnost Úřadu je založena na jeho právu vyžadovat ve smyslu § 27 odst. 1 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, od osob podléhajících dohledu Úřadu potřebné údaje, doklady a informace a jeho oprávnění realizovat v souladu § 23 odst. 1 zákona č. 87/1995 Sb. kontroly ve smyslu zákona ČNR č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Dle ustanovení zákona č. 87/1995 Sb. ve znění platném před 1.5.2000 byl působností Úřadu dohled nad činností a hospodařením družstevních záložen a Zajišťovacího fondu družstevních záložen. Tomu také odpovídalo jeho oprávnění. Toto omezení v působnosti, jehož konsekvence umocnila nekontrolovatelná a neovlivnitelná možnost družstevních záložen alokovat deposita členů do majetkových účastí a tím tedy mimo dohled Úřadu, se ukázalo být zásadním nedostatkem zákona o spořitelních a úvěrních družstvech ve znění schváleném v roce 1995, který takto vytvořil jednoduchou cestu k obtížně detekovatelnému odlivu finančních prostředků ze sektoru. Neméně problematickým se ukázal princip volného vstupu do odvětví stanovený zákonem a stejně tak zákonem určený zcela nedostatečný rozsah pravomocí Úřadu. Tyto nedostatky byly odstraněny až zákonem č. 100/2000 Sb., jež nabyl účinnosti dne 1.5.2000.

Zkušenosti nabyté v rámci realizace nucených správ, jejichž prostřednictvím Úřad získal oprávnění v rámci výkonu vlastnických práv správce nucené správy odhalit tajemství dceřiných společností, prokázaly avizované obavy, a to včetně účelového užití dceřiných společností ve smyslu odkladiště pochybných aktiv družstevních záložen a zdroje jejich fiktivních výnosů.

Provedené kontroly v řadě případů našly vážné nedostatky ve vedení účetnictví družstevních záložen, přičemž se někdy jednalo o přímé porušení zákona o účetnictví.

Masivním přílivem nových vkladů členů družstevních záložen z prvního pololetí roku 1999 došlo k vytvoření zdrojů k účinnému zakrývání skutečného stavu majetku a hospodaření družstevních záložen prostřednictvím využívání shora uvedených nedostatků zákona č. 87/1995 Sb.

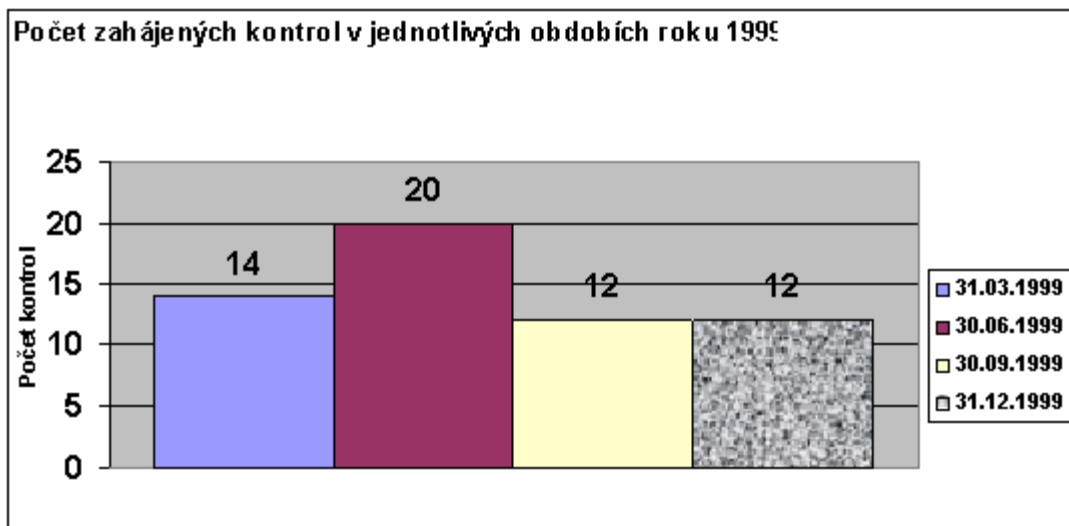
V průběhu roku 1999 realizoval Úřad 58 kontrol v družstevních záložnách. Ve čtvrtém čtvrtletí, tedy v období propuknutí krize v sektoru Úřad opustil plán kontrol stanovený kontrolním odborem a přistoupil k operativnímu a účelovému využívání shora uvedených nástrojů jeho kontrolní činnosti tak, aby byl schopen operativně reagovat na podněty vyplývající z dosavadních poznání založených na analýzách doručených dokumentů a především na podněty členů volených orgánů a dalších členů družstevních záložen, které byly v řadě případů velmi cenné.

Úřad za účelem standardizace a zjištění skutečného stavu věci vyslyšel doporučení Ministerstva financí ČR a při výkonu kontrol intenzivněji využíval vlastní zaměstnance.

#### **Tabulka č.6 Vývoj počtu kontrol Úřadu během roku 1999**

<b>Období</b>	<b>Počet kontrol ( po čtvrtletích)</b>
31.3.1999	14
30.6.1999	20
30.9.1999	12
31.12.1999	12

#### **Graf č. 6**



### 3.4. Opatření Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami vydané v roce 1999

Dne 14.1.1999 vydal Úřad rozhodnutí o uložení sankcí a opatření České národní záložně spořitelnímu a úvěrnímu družstvu se sídlem v Ostravě. Na základě dalších poznatků dne 25.3.1999 uvalil na předmětnou družstevní záložnu nucenou správu. V rámci realizace nucené správy vydal Úřad rozhodnutí o zákazu a omezení vybraných činností družstevní záložny, jimiž zakázal určité činnosti družstevní záložny tak, aby především nedošlo ke zvýhodnění vybraných členů a věřitelů.

Dne 22.6.1999 Úřad vydal rozhodnutí o odvolání členů představenstva a zákazu činnosti, kterým spořitelnímu a úvěrnímu družstvu MAVEL – družstevní záložna BRNO zakázal a omezil vybrané činnosti a odvolal z funkce dva členy jeho představenstva. Předmětné rozhodnutí Ministerstvo financí ČR v působnosti odvolacího orgánu zrušilo.

Dne 23.7.1999 Úřad vydal rozhodnutí, kterým zakázal a omezil vybrané činnosti Družstevní stavební záložny Praha. Po vydání dalších obdobných rozhodnutí, kterými Úřad obnovoval a rozšiřoval zákaz činností, konečně dne 4.10.1999 uvalil na Družstevní stavební záložnu Praha nucenou správu.

V průběhu měsíce září roku 1999 Úřad zasáhl v První pražské družstevní záložně, a to ve formě vydání dvou rozhodnutí o uložení předběžného opatření.

Dne 16.9.1999 Úřad omezil a zakázal vybrané činnosti Prvního spořitelního družstva se sídlem v Krnově, a to především z důvodu platební neschopnosti předmětné družstevní záložny.

Dne 4.11.1999 Úřad uvalil nucenou správu na z hlediska objemu vkladů členů největší družstevní záložnu působící v České republice I. Družstevní záložnu se sídlem v Ostravě.

V průběhu měsíce listopadu a prosince roku 1999 Úřad vydal dalších 17 rozhodnutí, a to vůči 7 družstevním záložnám. V rámci těchto rozhodnutí Úřad dne 30.11.1999 uvalil nucenou správu na Živnostenské spořitelni a Úvěrní Družstvo.

V prvním pololetí roku 2000 Úřad navázal na probíhající proces konsolidace sektoru a zavedl v dalších 9 družstevních záložnách nucenou správu.

### **3.5. Nedostatky v činnosti družstevních záložen**

Níže uvedené skutečnosti reflektující činnosti a způsob hospodaření družstevních záložen, jež Úřad při své kontrolní činnosti v roce 1999 detekoval, bohužel v řadě případů nebyly nedostatky dle zákona, které by opravňovaly Úřad k aktivaci jeho opatření. Jednalo se zejména o:

- nedostatky při vedení účetnictví,
- vysoké provozní náklady a nákladové úroky neodpovídající úrokovým a jiným výnosům,
- poskytování finančních prostředků právnickým osobám prostřednictvím záloh a různorodých smluvních vztahů,
- převedení “pochybných aktiv” do dceřiné společnosti za nadhodnocenou prodejní cenu, a to s odloženou splatností či s plněním dceřiné společnosti ze zdrojů poskytnutých družstevní záložnou především ve formě majetkových podílů,
- poskytování obtížně vymahatelných úvěrů s pochybným zajištěním,
- nezohlednění rizika aktiv prostřednictvím opravných položek,
- zakrývání skutečného stavu majetku a hospodaření družstevních záložen prostřednictvím jiných “fiktivních” výnosů,
- alokace prostředků do dceřiné společnosti, které často i se souhlasem členské základny realizovaly vysoce rizikové aktivity,
- nedodržení obligatorních náležitostí stanov či jejich určení tak, aby tato byla pouze formální,
- neplnění informační povinnosti vůči Úřadu a členům,
- pouze formální ověření účetní závěrky auditorem,
- nedostatek likvidních prostředků, jež však v řadě případů byl pouze důsledek shora uvedených či obdobných činností družstevní záložny.

S určitým časovým odstupem lze konstatovat, že řada výše uvedených nedostatků měla přímou či nepřímou souvislost s aktivitami volených orgánů či jejich členů, které si již vyžádaly, dále si v současné době vyžadují a bohužel minimálně do doby ukončení konsolidace sektoru si nadále budou vyžadovat velmi intenzivní spolupráci Úřadu s orgány činnými v trestním řízení.

## **IV.**

# **Činnost Zajišťovacího fondu družstevních záložen**

### **4.1. Organizační struktura Zajišťovacího fondu družstevních záložen**

V roce 1999 bylo následující obsazení Zajišťovacího fondu družstevních záložen (dále jen “Fond”):

<b>předseda představenstva:</b>	Ing. Josef Král (do 28.4.2000)
<b>místopředseda představenstva:</b>	JUDr. František Zoubek (do 28.4.2000)
<b>člen představenstva:</b>	Ing. Jitka Zetková (do 30.4.2000)
<b>člen představenstva:</b>	Ing. Dušan Biolek, (do 30.4.2000)
<b>člen představenstva:</b>	Ing. Vladimír Svoboda (do 30.4.2000)
<b>člen představenstva:</b>	Ing. Stanislav Růžička (do 30.4.2000)

#### 4.2 Příjmy Zajišťovacího fondu družstevních záložen

Skutečně získané příjmy Fondu z příspěvků družstevních záložen v letech 1997 – 1999 vykazují údaje v následující tabulce:

Historické příjmy

Vývoj prostředků ve Fondu v závislosti na předpisu příspěvků družstevních záložen:

Rok	Zákonné příjmy Fondu od družstevních záložen (v tis. Kč)
1997	530
1998	3 800
1999	13 630
Celkem	17 960

Další příjmy Fondu v uvedeném období:

- pokuty uložené Úřadem ve výši cca 250 tis. Kč.
- Výnosy z investování prostředků ve výši cca 500 tis. Kč.

V průběhu roku 1999 nevznikl žádný nárok na plnění ze strany Fondu.

Vzhledem k tomu, že stav finančních prostředků ve Fondu k 30.4.2000 dosahoval 19,9 mil. Kč a s ohledem na rozsah krize sektoru nelze očekávat, že by Fond mohl splnit svůj zákonný účel bez dodatečných zdrojů.